Cent per Cent
Revista d'informació setmanal

Els Moretons, 25 anys de balls amb el so de la fusta

La Justícia desestima la súplica de la Sala per evitar l'esbucament del pont del Riuet

La Fundació Trobada amplia fins a 25 les places de l'alberg de transeünts

L'ovella mallorquina i el bon temps animen la Fira Ramadera de Son Carrió

MENÚ DIARI
RESTAURANT
ES CRUCE
CUINA TÍPICA MALLORQUINA
VILAFRANCA TEL. 971560073

Preu. 1,75 Núm. 373. Any VIII. 14-05-2010

Els moretons "veterans" de l'any 1985; d'esquerra a dreta, drets: Francesc X. Nicolau, Guillem Roman, Francesc Perelló. Acotats: Miquel Rosselló, Gregori Obrador, Guillem Nadal.

25 anys de la recuperació dels Moretons

Les festes de sant Domingo d'enguany vénen marcades per la celebració d'un esdeveniment ben assenyalat: el 25è aniversari de la recuperació de les festes i de la seva dansa més emblemàtica, que va tenir lloc el maig de 1985, quan un grup de conventers posaren fil a l'agulla en la dinamització de la festa i la sortida dels Moretons .

Montserrat Nadal

El ball dels Moretons o dels morets és, segons la majoria d'autors, una dansa de creació moderna composta el 1855 i ballada per primera vegada durant les festes que es feren aquell any, amb motiu de la proclamació del dogma de la Concepció Immaculada de la Mare de Déu. Així, doncs, podem afirmar que la declaració d'aquest dogma hauria estat el punt de partida dels nostres Moretons. Cal que tenguem en compte que dia 9 de setembre de 1854 fou nomenat custodi del convent el manacorí pare fra Pius Caldentey Perelló, una de les figures de més relleu entre els religiosos que havien estat exclaustrats.

Pel que fa al tema dels Moretons i la seva primera sortida, és interessant esmentar que fra Pius era defensor del dogma de la Immaculada. Per això, no és d'estranyar que volgués solemnitzar un esdeveniment tan important amb una dansa tal volta musicada i adaptada per ell mateix. Per altra part, les danses organitzades a partir del repic de petites macetes són molt comunes dins la coreografia popular, i són presents a molts indrets arreu d'Europa. Existeix la possibilitat que fra Pius veiés aquesta dansa durant la seva estada a Itàlia.

Breu història dels Moretons

Gràcies als documents coneixem la manera com l'obreria de sant Domingo celebrava les seves festes en el període comprès entre 1858 i 1887. Queda clar que l'element més important per a dur-les a terme era la capta d'almoines pels carrers. Per això, a mesura que les festes anaven en augment, els seus responsables cregueren oportú incloure-hi un ball per tal d'arreplegar més doblers i, alhora, alegrar més la festa. El primer ball de figura que hi documentam és el dels Negrets, precedent dels actuals Moretons.

Els primers anys de vida dels Moretons (1887-1908) les eixides es limitaren únicament al 4 d'agost, diada de sant Domingo. Però amb la restauració dels dominics a Manacor s'obrí un període d'apogeu (1908-1926) en què participaren a altres celebracions, fins i tot a fora poble. Tot i això, el fet d'estar tan lligats a una festa els féu passar les primeres dificultats. Entre 1927 i 1940 els problemes polítics de l'època provocaren que els actes populars fossin molt senzills. Els dansaires sortiren anualment, encara que la seva era una presència gairebé testimonial.

Afortunadament, no els havia arribat l'hora final. A partir de 1942 els conventers feren un gran esforç i els Moretons recobraren la seva anterior resplendor. Però com que una flor no fa estiu, l'afany d'aquell grup de persones anà minvant a mesura que s'imposava l'estiueig. El mes d'agost, els manacorins s'estimaven més romandre a Porto Cristo o a vorera de mar i la festa acabà per desaparèixer el 1963.

Després d'algunes sortides aïllades

els anys 70, 71, 74 i 77, l'any 1985 un grapat d'amics del convent impel·liren novament els Moretons, que d'aleshores ençà han sortit puntualment cada any.

1985, l'any de la represa

Aquest any es varen donar les circumstàncies perquè un grup de gent conventera tornàs a encendre la flama de la nova posada en marxa de les festes del barri, amb els seus elements més peculiars: Moretons, Gegants i caparrots. Allò que compartia aquest estol d'il·lusionats era l'interès per recuperar una tradició perduda i per restablir l'esplendor que en altre temps havien tengut les festes de sant Domingo, unes de les més celebrades de la ciutat.

Ens conta en Llorenç Morey, qui després va ser president de l'associació de veïnats, que la persona que més duia la curolla de tornar a posar tot això en marxa era l'amo Antoni "Duro". Un horabaixa, ells dos se n'anaren al convent a parlar amb qui aleshores era el prior, fra Gabriel Bauzá, per proposar-li tot aquest trull que duien entre mans. La receptivitat i el suport que obtingueren del frare vilafranquer va ser total, cosa que no succeí amb la resta dels germans de la comunitat dominicana, que no veien amb bons ulls unes festes de bulla i de carrer; s'estimaven més donar a les festes del seu fundador un caire més religiós i amb molta solemnitat litúrgica, sense sortir de les parets del temple conventual.

Així, doncs, podem dir que tota la maquinària de les festes de sant Domingo es va poder posar de bell nou en marxa gràcies al suport i l'empenta del pare Gabriel, l'únic frare del convent que va creure en la iniciativa d'aquells veïnats, l'únic frare mallorquí de la comunitat que va obrir les portes del convent per a la nova embranzida dels actes que des d'aleshores configuren la fesomia més nostrada de les festes del barri.

Però el temps, que és un jutge implacable i amb molt poques manies, no jugava gaire a favor dels organitzadors, sobretot si tenim en compte que ens trobàvem a l'abril i les festes havien de ser el mes de maig, ja que així ho va establir la comunitat dels frares dominics. Davant la impossibilitat de fer les festes en la data del fundador -a principis d'agost-, els frares proposaren el 23 de maig, dia que les restes de sant Domingo foren traslladades al seu lloc de repòs definitiu.

Cartell d'enguany de les festes de Sant Domingo,

El camí que restava fins a final de maig era molt curt i no hi havia temps d'ensenyar la dansa dels Moretons a sis nins d'una nova fornada de balladors. És per aquest motiu que aquell any, a iniciativa d'en Guillem Nadal i d'en Francesc Perelló, les sis persones que feren de Moretons varen ser gent ben granada, alguns d'ells pares de família, que ja els havien ballat anys enrere. Per a posar a punt aquest endiumenjat tot varen ser fues de darrera hora: camises, corones, macetes, espardenyes, etc.. En anys posteriors, i sense les presses d'aquella primera envestida, els sis nins que han ballat la dansa dels Moretons - que ha anat també afegint balls al seu repertori, fins arribar als set de què disposa a l'actualitat -, han estat de distints indrets i barriades de la nostra ciutat.

Hi ha una sèrie de fites en el camí dels 25 anys dels Moretons que no poden passar per alt, entre les quals: la publicació del llibre dels Moretons i la inauguració del seu monument l'any 1999, el Reconeixement de mèrits que reberen l'any 2001, o la recent presentació del seu DVD per part de l'Escola Municipal de Mallorquí.

L'alegria amb què es viuran les festes enguany no serà, però, completa. Permeteu-me que acabi aquest escrit fent esment d'una de les absències que més es trobarà a faltar al llarg de tots els actes que s'han programat. Guillem Nadal "Marit", mestre dels Moretons al llarg d'aquests darrers 24 anys, morí el passat mes d'octubre. Estic convençut que el seu mestratge i el seu bon record serà enguany més present que mai cada vegada que sentim la tonada dels Moretons i el repic de les macetes ressoni pels carrers de la seva barriada. Molt bones festes a tothom.